JÁN MAZÁK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2007. november 29. [1]

I – Bevezetés

1. A Finanzgericht Köln (Pénzügyi Bíróság, Köln [Németország]) 2006. augusztus 10-i végzésével, amely a Bírósághoz 2006. augusztus 25-én érkezett, négy kérdést terjesztett elő előzetes döntéshozatal céljából az EK 234. cikk alapján. A feltett kérdések, az Európai Parlament és a Tanács 2005. április 13-i 647/2005/EK [2] rendeletével módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1408/71/EGK tanácsi rendelet) [3] 13. cikke (2) bekezdése a) pontjának, valamint az Európai Parlament és a Tanács 647/2005/EK rendeletével módosított 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 574/72/EGK rendelet) [4] 10. cikkének értelmezésére vonatkoznak.

2. A kérdések B. Bosmann belga állampolgár keresete kapcsán merültek fel, aki Németországban él, és Hollandiában dolgozik, Németországban pert indított a Bundesagentur für Arbeit (Szövetségi Foglalkoztatási Hivatal, a továbbiakban: Bundesagentur) ellen, mert ez utóbbi B. Bosmann két eltartásra jogosult gyermeke vonatkozásában a német, gyermekek után járó családi pótlék kifizetését elutasította azzal az indokkal, hogy a gyermekek után járó családi pótlékra vonatkozó igényre kizárólag a foglalkoztatás szerinti tagállam joga irányadó, amely jelen ügyben Hollandia.

3. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné tudni, hogy valamely munkavállaló esetében, akinek a fogalalkoztatás szerinti tagállamban a gyermekek korára tekintettel nincsen joga családi pótlékra,

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – Az Európai Parlament és a Tanács 647/2005/EK rendelete (2005. április 13.) a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet és az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK tanácsi rendelet módosításáról (HL 2005. L 117., 1–12. o.).

3 – HL L 149., 2. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.

4 – HL L 74., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 83. o.

lehet-e alkalmazni az állandó lakóhelyének jogát, amely alapján ez a személy jogosult lenne a családi pótlékra.

II – Jogi háttér

A – *A közösségi jog*

1. Az 1408/71 rendelet

4. Az 1408/71 rendelet 13. cikke az „Általános szabályok” cím alatt, az alkalmazandó jog vonatkozásában az alábbiakat írja elő:

„(1) A 14c. és 14f. cikkre is figyelemmel, a rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

(2) A 14–17. cikk rendelkezéseire is figyelemmel:

a) egy tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, vagy ha az őt alkalmazó vállalkozás vagy magánszemély székhelye vagy lakóhelye egy másik tagállam területén található;

[…]”

5. Az 1408/71 rendelet „Munkavállalók vagy önálló vállalkozók, akiknek családtagjai az illetékes államon kívüli tagállamban rendelkeznek lakóhellyel” című 73. cikke így szól:

„Egy tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogosult más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerinti családi ellátásokra, mintha családtagjai ezen állam terültén rendelkeznének lakóhellyel, a VI. melléklet rendelkezéseire is figyelemmel.”

2. Az 574/72 rendelet

6. Az 574/72 rendelet 10. cikkének (1) bekezdése, amely a munkavállalóknak vagy önálló vállalkozóknak nyújtott családi ellátásokra, illetve családi támogatásra való jogosultságok halmozódása esetén alkalmazandó szabályokat tartalmazza, előírja:

„a) Az egyik tagállam olyan jogszabályai szerint járó ellátásokra vagy családi támogatásokra való jogosultságot, amely jogszabályok szerint a fenti ellátásokra vagy támogatásra vonatkozó jogosultság megszerzésének nem feltétele a biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi idő, a fenti ellátások összegéig felfüggesztik, ha ugyanarra az időszakra és ugyanarra a családtagra vonatkozóan az ellátások csak egy másik tagállam nemzeti jogszabályai értelmében vagy a rendelet 73., 74., 77. vagy 78. cikkének alkalmazásában járnak.

b) Ha azonban a kereső tevékenységet az első tagállam területén folytatják:

i) a kizárólag egy másik tagállam nemzeti jogszabályai vagy a rendelet 73. vagy 74. cikke szerint családi ellátásokra jogosult személynek vagy az ellátások igénybevételére jogosult személynek járó ellátások esetén a kizárólag a fenti másik tagállam nemzeti jogszabályai vagy a fenti cikkek szerint járó családi ellátásokra való jogosultságot a családtag lakóhelye szerinti tagállam jogszabályaiban előírt családi ellátások összegéig felfüggesztik. A családtag lakóhelye szerinti tagállam által fizetett ellátások költségét e tagállam viseli;

[…]”

B – *A nemzeti szabályozás*

7. A német, gyermekgondozási támogatásra való jogosultságot az Einkommensteuergesetz (személyi jövedelemadóról szóló törvény, a továbbiakban: EStG) 62. és 63. §-a szabályozza. A következő rendelkezések irányadóak a jelen ügyben:

8. A 62. § (1) bekezdésének 1. pontja szerint:

„A Németországban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személy a 63. § értelmében vett gyermekek után a jelen törvény rendelkezéseinek megfelelően jogosult gyermekek után járó családi pótlékra.”

9. A 63. § (1) bekezdése első mondatának 1. pontja szerint:

„Gyermekeknek a 32. § (1) bekezdése szerinti gyermekek tekintendők.”

10. A 32. § (1) bekezdésének 1. pontja előírja:

„Gyermekek az adókötelezettel az első rokonsági fok szerint rokonságban lévő gyermekek.”

A 32. § (4) bekezdése első mondatának 2. a) pontja kimondja:

„Azt a gyermeket, aki a 18. életévét betöltötte, gyermekként kell figyelembe venni, amennyiben a 27. életévét még nem töltötte be, és szakmát vagy hivatást tanul.”

III – A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11. B. Bosmann belga állampolgár, aki évek óta Németországban él. Egyedül neveli két gyermekét, Caroline-t és Thomast, akik Németországban, vele egy háztartásában élnek, és Németországban tanulnak. A gyermekek jövedelme és járandóságaik alatta maradnak annak a szintnek, amely felett Németországban nem jár a gyermek után családi pótlék.

12. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint az alapeljárásban a felek között nem vitás, hogy B. Bosmann alapvetően jogosult lenne az EStG alapján a német, gyermekek után járó családi pótlékra, és a fenti törvény alapján már korábban ténylegesen részesült is családi pótlékban mindkét gyermeke után.

13. 2005. szeptember 1-jétől azonban B. Bosmann alkalmazottként munkát vállalt Hollandiában, emiatt a Bundesagentur 2005. október 18-i határozatával neki, a gyermekek után járó családi pótlék kifizetését 2005 októberétől megszüntette.

14. A fenti határozattal szemben B. Bosmann által benyújtott kifogást a Bundesagentur 2005. november 10-i határozatával mint megalapozatlant elutasította, és a döntését különösen azzal indokolta, hogy az igény az 574/72 rendelet 10. cikke alapján kizárt, B. Bosmannra mint munkavállalóra kizárólag a foglalkoztatás szerinti tagállam szabályai irányadóak, azaz jelen esetben a holland szabályok. Nincs jelentősége annak, hogy az érintett tagállam a gyermek 18. életévének betöltését követően nem fizet családi pótlékot.

15. Az alapeljárásban előterjesztett keresetében B. Bosmann előadja, hogy a családi pótlék nyújtásának megtagadásával a szabad munkavállaláshoz való joga sérül, ezért kéri a családi pótlék folyósítását megszüntető, 2005. október 18-i, valamint az az ellen emelt kifogást elutasító, 2005. november 10-i határozat hatályon kívül helyezését.

16. A Finanzgericht Köln az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében utal arra, hogy a felperes önmagában a német EStG alapján, azaz a közösségi jog figyelembevétele nélkül is, jogosult lenne a családi pótlékra. Az alapügyben B. Bosmann családi pótlékra való jogosultságát éppen a közösségi jog zárja ki, kifejezetten az 1408/71 rendelet 13. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdésének a) pontja, valamint az 574/72 rendelet 10. cikke, amely szerint B. Bosmann kizárólag a holland jog hatálya alatt áll [5]; az alapján azonban a gyermekek kora miatt már nem jogosult családi pótlékra vagy ahhoz hasonló szociális juttatásra.

17. A Finanzgericht Köln ezért azt a kérdést teszi fel, hogy az adott jogi helyzet összeegyeztethető-e az EK 39. cikk szerinti, a munkavállalók szabad mozgásának jogával vagy a közösségi jog általános elveivel, és különösen az egyenlőség elvével és a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmával [6].

18. E vonatkozásban a kérdést előterjesztő bíróság többek között aláhúzza, hogy – mivel a harmonizációs szabályok, mint az 1408/71 rendelet, elsődleges jognak való megfelelősége az előzetes döntéshozatali eljárásban

5 – Az előterjesztő bíróság e vonatkozásban a Bundesfinanzhof VIII R 61/00. sz. 2002. augusztus 13-i ítéletére (BStBl-II 2002., 869. o.), valamint a C-543/03. sz., Dodl és Oberhollenzer ügyben 2005. június 7-én hozott ítéletre (EBHT 2005., I-5049. o.) utal.

6 – Az előterjesztő bíróság e vonatkozásban utal a 60/85. sz. Luijten-ügyben 1986. július 10-én (EBHT 1986., 2365. o.), a 203/86. sz., Spanyol Királyság kontra Tanács ügyben 1988. szeptember 20-án (EBHT 1988., 4563. o.), a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én (EBHT 1995., I-4921. o.), a C-15/95. sz., EARL de Kerlast ügyben 1997. április 17-én (EBHT 1997., I-1961. o.) és a C-324/99. sz. DaimlerChrysler-ügyben 2001. december 13-án hozott (EBHT 2001., I-9897. o.) ítéletre.

főszabály szerint nem vizsgálható – nem az 1408/71 rendelet jogszerűségének vizsgálata a kérdés, hanem az, hogy értelmezhető-e ez a rendelet az alapszabadságok fényében megszorítóan.

19. E körülmények között a Finanzgericht Köln felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1. A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontját megszorítóan úgy kell-e értelmezni, hogy az a lakóhely szerinti államban (Németországi Szövetségi Köztársaság) nem akadályozza annak a gyermekeit egyedül nevelő anyának a gyermekek után járó családi pótlékra való jogosultságát, aki a foglalkoztatás helye szerinti államban (Holland Királyság) a gyermekek életkora alapján nem részesül gyermekek után járó családi pótlékban?

2. Amennyiben az első kérdésre nemleges a válasz:

Az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet 10. cikkét megszorítóan úgy kell-e értelmezni, hogy az a lakóhely szerinti államban (Németországi Szövetségi Köztársaság) nem akadályozza annak a gyermekeit egyedül nevelő anyának a gyermekek után járó családi pótlékra való jogosultságát, aki a foglalkoztatás helye szerinti államban (Holland Királyság) a gyermekek életkora alapján nem részesül gyermekek után járó családi pótlékban?

3. Amennyiben az első és második kérdésre nemleges a válasz:

Közvetlenül az EK-Szerződésből, illetve az általános jogelvekből következik-e valamely munkavállaló és gyermekeit egyedül nevelő anyának az a jogosultsága, hogy a gyermek után járó családi pótlék nyújtása szempontjából a lakóhelyének állama szerinti kedvezőbb szabályokat alkalmazzák?

4. Az előbbi kérdések megválaszolásánál van-e jelentősége annak, hogy a munkavállaló minden munkanap után visszatér-e az otthonába?”

IV – A jogkérdésről

A – *A felek lényeges előadásai*

20. A jelen eljárásban a német kormány, a spanyol kormány, a Bizottság és B. Bosmann tettek írásbeli észrevételt.

21. A német kormány véleménye szerint az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy az a gyermekek után járó családi pótlékra való jogosultságot olyan esetben, mint a jelenlegi, kizárja. A német, gyermekek után járó családi pótlék az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében családi ellátásnak minősül. A rendelet 13. cikke (1) bekezdésének egyértelmű szövege szerint a rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak.

22. A német kormány álláspontja szerint a fenti rendelkezés másfajta értelmezése ellentétes volna az 1408/71 rendeletnek a Bíróság ítélkezési gyakorlatában [7] megállapított céljával, amelynek lényege, hogy az érintettek egyetlen tagállam szociális biztonsági rendszere szabályainak hatálya alatt állnak. Továbbá a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az az elv, hogy az 1408/71 rendelet alkalmazása nem vezethet azon jogosultságok elvesztéséhez, amelyek egyetlen tagállam joga alapján szerezhetőek meg, nem érinti a hivatkozott rendelet II. címe szerint alkalmazandó jogszabályok meghatározásának szabályait [8].

23. A német kormány álláspontja szerint az 574/72 rendelet 10. cikkének világos megfogalmazása alapján az előterjesztett második kérdésre is nemleges választ kell adni. A német kormány az említett rendelkezést jelen esetben nem tartja alkalmazhatónak: mivel a munkavállaló csupán egy tagállamban dolgozik, viszont egy másik tagállamban lakik, nem merül fel a családi ellátásokra való jogosultságok halmozódása.

24. Az előterjesztett harmadik kérdés kapcsán a német kormány a Finanzgericht Köln által az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben kifejtett állásponttal szemben előadja, hogy tulajdonképpen lehetséges az előzetes döntéshozatali eljárás keretében vizsgálni, hogy valamely jogi aktus, mint az 1408/71 rendelet, összeegyeztethető-e az elsődleges közösségi joggal. Mindazonáltal ezen rendelet 13. cikke sem az EK 39. cikk szerinti szabad mozgáshoz való jogot, sem

7 – A német kormány különösen a Bíróság 302/84. sz. Ten Holder-ügyben 1986. június 12-én hozott ítélet (EBHT 1986., 1821. o.) 19–21. pontjára utal.

8 – A fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott Luijten-ítélet 15. pontja.

pedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben említett egyenlő bánásmód, illetve nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elvét nem sérti.

25. A negyedik kérdés kapcsán a német kormány, figyelemmel az 1408/71 rendelet 13. cikkében foglaltakra, amely a foglalkoztatás szerinti tagállamra utal, a jogvita szempontjából lényegtelennek tartja, hogy a munkavállaló minden munkanap után visszatér-e az otthonába.

26. A spanyol kormány előadja, hogy az eldöntendő kérdés nem az 1408/71 rendelet 13. cikkének értelmezéséről szól, hanem sokkal inkább arról, hogy az abban foglalt rendelkezés sérti-e az EK 39. cikket, valamint az egyenlő bánásmód és a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elvét.

27. B. Bosmannt a családi ellátásokat szabályozó német jogi rendelkezések következtében, amelyeknek az alapja az 1408/71 rendelet szöveghű értelmezése, és amelyek következtében B. Bosmann a gyermekek után járó támogatást elveszítette, egyértelműen hátrány érte, amely alkalmas arra, hogy őt a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlásától visszatartsa. A fenti rendelkezések az általuk elérni kívánt célok alapján nem igazolhatóak és azokkal nem arányosak.

28. A spanyol kormány ezért a Bíróságnak a szabad mozgás joga kapcsán kialakított ítélkezési gyakorlata [9] alapján arra a következtetésre jut, hogy az 1408/71 rendelet és az 574/72 rendelet irányadó rendelkezései sértik az EK 39. cikket, amennyiben a munkavállaló családi ellátásokra való jogának elvesztéséhez vezetnek olyan esetben, mint a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy tényállása.

29. A Bizottság álláspontja szerint az előterjesztett első és második kérdésre akként kell válaszolni, hogy az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontja figyelemmel az 574/72 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének a) pontjára olyan esetben, mint a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy, nem zárja ki a gyermek után járó családi pótlékra való jogosultságot a lakóhely szerinti tagállamban.

30. Hivatkozva a McMenamin-ítéletre és az ugyanazon ügyben Darmon főtanácsnok által előterjesztett indítványra [10], a Bizottság azzal érvel, hogy jelen ügyben nemcsak az 1408/71 rendelet 13. cikkét, hanem az 574/72 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének a) pontját is alkalmazni kell. Az 1408/71 rendelet 73. cikke csupán a foglalkoztatás szerinti tagállam jogszabályainak alkalmazását írja elő,

9 – Itt különösen a C-10/05. sz., Mattern és Cikotic ügyben 2006. március 30-án (EBHT 2006., I-3145. o.), a C-109/04. sz. Kranemann-ügyben 2005. március 17-én (EBHT 2005., I-2424. o.) és a C-185/04. sz. Öberg-ügyben 2006. február 16-án (EBHT 2006., I-1453. o.) hozott ítéletre utal.

10 – A C-119/91. sz. ügyben 1992. december 9-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-6393. o.) és Darmon főtanácsnoknak az ügyre vonatkozó indítványa.

azonban nem határozza meg, hogy hogyan és adott esetben kinek kell az ellátásokat nyújtania. Ennek figyelembevételével az 574/72 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy annak ellenére, hogy a hatáskört a foglalkoztatás szerinti tagállamhoz telepíti, az igényjogosultság az állandó lakóhely szerinti tagállamban továbbra is fennállhat. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyben az igényelt támogatás a foglalkoztatás szerinti tagállamban kizárt, a német, gyermekek után járó családi pótlékra vonatkozó jog *de facto* belép, és az ellátás teljes összege kifizetendő. A Bizottság szerint amennyiben az 574/72 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének a) pontja a jelen ügyhöz hasonló esetben nem lenne alkalmazható, mert nincs szó ellátásra irányuló jogosultságok halmozódásáról, akkor ugyanennek érvényesülnie kellene az 1408/71 rendelet 13. és 73. cikke kapcsán is.

31. Ha a német kormány álláspontját követnénk, akkor sérülne azon elv, hogy az 1408/71 rendelet alkalmazása nem járhat egyetlen tagállam jogszabályi rendelkezései alapján megszerezhető igényjogosultság elvesztésével sem, és ezáltal nem igazolható ellentmondáshoz jutnánk.

32. Ezért a Bizottság egyetért a kérdéseket előterjesztő bíróság határozatában kifejtett érveléssel, amely szerint a gyermekeit egyedül nevelő szülő, aki valamely tagállamban dolgozik és más tagállamban lakik, rosszabb helyzetben van, mint az a gyermekét egyedül nevelő szülő, aki mind a lakóhelye szerinti tagállamban, mind más tagállamban dolgozik, valamint a Bizottság egyetért azzal is, hogy a gyermekét egyedül nevelő anya rosszabb helyzetben van, mint az olyan anya, aki párkapcsolatban él.

33. B. Bosmann alapvetően ugyanazon a véleményen van, mint a Bizottság, és arra hivatkozik, hogy a német hatóságok gyermekek után járó családi pótlékot elutasító határozata sérti az EK 39. cikket és az egyenlő bánásmód elvét.

B – *Jogi álláspont*

1. Előzetes észrevételek

34. A jogi vizsgálatot megelőzően szükségesnek látszik néhány előzetes észrevétel az előterjesztett kérdések kapcsán felvetődő problémakör meghatározása érdekében.

35. Figyelembe kell venni, hogy jelen ügyben nem vitatott a tényállás az 1408/71 rendelet *személyi* és *tárgyi hatálya* kapcsán, azaz hogy B. Bosmann a hivatkozott rendelet 2. cikkének (1) bekezdése és 1. cikkének a) pontja értelmében „munkavállalónak”

minősül, valamint hogy a német, gyermekek után járó családi pótlék a rendelet 4. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében „családi ellátásnak" minősül.

36. Ami ezután a jelen ügy összefüggéseit illeti, figyelembe kell venni, hogy az alapeljárás tárgya B. Bosmann lakóhelye szerinti tagállamban a gyermekei után járó családi pótlék biztosításának az illetékes hatóság – jelen esetben a Bundesagentur – általi megtagadása, azzal az indokkal, hogy ő az 1408/71 és az 574/72 rendelet alapján a családi pótlékra való jogosultság vonatkozásában a foglalkoztatás szerinti tagállam, nevezetesen Hollandia, jogszabályainak hatálya alá tartozik. B. Bosmann az alapeljárásban ezt vitatja, és azt állítja, hogy a Bundesagentur határozata folytán sérül a szabad mozgáshoz való joga és az egyenlő bánásmód elve.

37. A kérdést előterjesztő bíróság szemmel láthatóan ugyanazon a véleményen van, mint B. Bosmann, és azt kérdezi, hogy az a jogi helyzet, amely szerint az 1408/71 és az 574/72 rendelet együttes alkalmazása olyan ügyben, mint a jelenlegi, kizárja a gyermekek után járó családi pótlékra való jogosultságot Németországban, azaz a lakóhely szerinti tagállamban, összeegyeztethető-e a szabad mozgás jogával, valamint az egyenlő bánásmód és a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elvével. Ennek kapcsán a kérdést előterjesztő bíróság abból a téves [11] feltevésből indul ki, hogy valamely közösségi jogi aktus érvényessége, mint az 1408/71 rendeleté, az előzetes döntéshozatali eljárásban nem vizsgálható az említett rendelkezések és az elsődleges jog elvei alapján, és ezért azt kérdezi, hogy az 1408/71 és az 574/72 rendelet „értelmezhető-e megszorítóan", úgy, hogy azok a gyermekek után járó családi pótlékra való jogosultságot a lakóhely szerinti tagállamban nem zárják ki, vagy az erre vonatkozó jog levezethető-e a Szerződésből vagy az említett jogelvekből.

38. Ebben az összefüggésben úgy tűnik, hogy az első három kérdés alapján, amelyeket célszerűségi okokból együtt szükséges vizsgálni, lényegében azt kell megállapítani, hogy az 1408/71 és az 574/72 rendelet szerint, figyelembe véve a szabad mozgáshoz való jogot és az egyenlő bánásmód elvét, az olyan ügyben, mint a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy, a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai, amelyek alapján az érintettnek joga van a gyermekek után járó családi pótlékra, alkalmazhatóak-e.

39. Ahhoz, hogy az első három kérdésre megfelelő választ tudjak javasolni az olyan esetben, mint a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy, a gyermekek után járó családi pótlékhoz való jogosultságot az 1408/71 és az 574/72 rendelet fényében önmagukban fogom vizsgálni. Ennek során figyelembe kell venni, hogy az állandó

11 – Az 1408/71 rendelethez lásd a C-393/99. és C-394/99. sz., Hervein és társai egyesített ügyekben 2002. március 19-én hozott ítéletet (EBHT 2002., I-2829. o.).

ítélkezési gyakorlat szerint, annak érdekében, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjesztő bíróságnak hasznos választ adjon, a Bíróság figyelembe vehet olyan közösségi jogi rendelkezéseket is – jelen ügyben az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontját és az 574/72 rendelet 10. cikkét –, amelyekre a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben nem hivatkozott [12].

40. Ezt követően a jelen ügy által az EK 39. cikk, valamint az egyenlő bánásmód és a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elve kapcsán felvetődött problémakört fogom részletesen megvizsgálni.

41. Végül a negyedik előterjesztett kérdést fogom megvizsgálni, nevezetesen azt, hogy lényeges-e, hogy a munkavállaló minden munkanap után visszatér-e az otthonába; ez a kérdés külön is megválaszolható.

2. Alkalmazandó jog

42. Először is emlékeztetni kell arra, hogy a 1408/71 rendelet II. címe – amelyhez a 13. cikk is tartozik – az alkalmazandó jogszabályok meghatározásának általános szabályait tartalmazza, amelyek azon munkavállalókra alkalmazandóak, akik különböző körülmények között élnek a szabad mozgás jogával [13].

43. E rendelkezés célja, hogy kiküszöbölje különösen több tagállam jogszabályainak egyidejű alkalmazását és azokat a nehézségeket, amelyek ebből származhatnak [14]. Ennek megfelelően az 1408/71 rendelet 13. cikkének (1) bekezdése tartalmazza azt az elvet, hogy egy személyre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak [15], amelyeket az említett rendelet II. címe határoz meg.

44. Eszerint az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontja kimondja, hogy egy tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha egy másik tagállam területén lakik (*lex loci laboris*).

45. Mindazonáltal figyelemmel kell lenni arra, hogy az 1408/71 rendelet III. címe az ellátások egyes csoportjaira különös

12 – E vonatkozásban lásd a C-153/03. sz., Weide-ügyben 2005. július 7-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-6017. o.) 25. pontját.

13 – E vonatkozásban lásd a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 52. pontját.

14 – Lásd a C-302/02. sz. Effing-ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-553. o.) 38. pontját és a C-242/99. sz. Vogler-ügyben 2000. október 20-án hozott végzés (EBHT 2000., I-9083. o.) 26. pontját.

15 – Lásd ehhez a fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott Vogler-ügyben hozott végzés 19. pontját.

rendelkezéseket tartalmaz. A családi ellátásokra, amelyek a jelen ügyben vitásak, és a hivatkozott rendelet III. címének 7. fejezete alá tartoznak, a 73. cikk előírja, hogy egy tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó munkavállaló jogosult más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerint családi ellátásokra, mintha családtagjai ezen állam területén rendelkeznének lakóhellyel.

46. Ezáltal az 1408/71 rendelet 73. cikke megerősíti e rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontjában foglalt szabályt, mely szerint a családtagok után családi ellátásokra való jogosultság a munkavállót foglalkoztató tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik [16].

47. Így az 1408/71 rendelet 13. és 73. cikkének együttes olvasata alapján kiderül, hogy a rendeletben megfogalmazott koordinációs szabályok szerint olyan esetekben, mint a jelen vitás ügy, amelyekben a munkavállaló és családtagjai más tagállamban laknak, mint amely tagállamban a munkavállaló kereső tevékenységet folytat, az utóbbi tagállam jogszabályai alkalmazandóak a családi ellátásokra való jogosultságra.

48. Amint azt a Bizottság és B. Bosmann helytállóan kifejtette, az 1408/71 rendelet nem mindig zárja ki valamely másik, különösen a lakóhely szerinti tagállam jogszabályainak alkalmazását, mivel az e rendelet 13. cikkében megállapított elv – miszerint egy munkavállaló a foglalkoztatás szerinti tagállam jogszabályainak hatálya alatt áll – nem zárja ki egyes ellátások esetében a rendelet különös rendelkezéseinek alkalmazását [17].

49. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben hivatkozott 574/72 rendelet 10. cikkének, valamint az 1408/71 rendelet 76. cikkének halmozódást tiltó szabályai az elsődlegesség megfordulásához vezethetnek a lakóhely szerinti tagállam javára (*lex loci domicilii*), amelynek következtében ebben a tagállamban fennálhat az ellátásra való jogosultság, míg a foglalkoztatás szerinti tagállamban szünetelhetnek az ellátások [18].

50. Így történt a Bizottság által hivatkozott McMenamin-ügyben [19]. Abban az ügyben a két házastárs két különböző tagállamban vállalt munkát, és a tagállamok jogszabályi előírásai hasonló ellátásokat biztosítottak. A Bíróság az ügyet az 1408/71 rendelet 76. cikkének és az 574/72 rendelet 10. cikkének halmozódást tiltó szabályai szerint döntötte el, és a következő eredményre jutott: amennyiben a szülői felügyeletet gyakorló személy, különösen a családi

16 – E vonatkozásban lásd a fenti 5. lábjegyzetben hivatkozott Dodl és Oberhollenzer ügyben hozott ítélet 47. és 48. pontját.

17 – Lásd például a fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott McMenamin-ügyben hozott ítélet 14. pontját. Az 1408/71 rendelet 73. cikkéhez fűzött hasonló indokoláshoz lásd a fenti 5. lábjegyzetben hivatkozott Dodl és Oberhollenzer ügyben hozott ítélet 49. pontját.

18 – E vonatkozásban lásd a fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott Weide-ügyben hozott ítélet 28. pontját.

19 – A 10. lábjegyzetben hivatkozott ítélet.

ellátásban részesülő személy házastársa az 1408/71 rendelet 73. cikke alapján a gyermekek lakóhelye szerinti tagállamban folytat kereső tevékenységet, az 1408/71 rendelet 73. cikke alapján járó ellátásra való jogosultság a lakóhely szerinti tagállamban ténylegesen kifizetett támogatás összegének erejéig felfüggesztésre kerül [20].

51. Mindazonáltal kiemelendő, hogy az ilyen esetekben az elsődlegesség az 574/72 rendelet 10. cikke (1) bekezdése b) pontjának i) alpontja alapján a lakóhely szerinti tagállamban folytatott kereső tevékenység miatt fordul meg a lakóhely szerinti tagállam javára, mint a *McMenamin-ügyben* azon házastárs által végzett kereső tevékenység miatt, aki az 1408/71 rendelet 73. cikke alapján ellátásra jogosult személy [21].

52. Hasonló helyzet volt a Dodl és Oberhollenzer [22], valamint a Weide-ügy [23] alapja is.

53. Ezzel ellentétben jelen ügyben úgy látom a kérdést előterjesztő bíróság által megállapított tényállás alapján, hogy nincsen ok a lakóhely szerinti tagállam jogszabályainak alkalmazására az 1408/71 és 574/72 rendelet halmozódást kizáró szabályai miatt.

54. Különösen sem B. Bosmann [24], sem a házastársa nem végez kereső tevékenységet a lakóhelye szerinti tagállamban, és más okból sem kell feltételezni, hogy B. Bosmann körülményei nem kizárólag az 1408/71 rendelet 73. cikke alapján ítélendők meg. Következésképpen véleményem szerint – szemben a Bizottság kissé mesterkélt álláspontjával – nem áll fenn az 1408/71 és az 574/72 rendelet szerinti jogosultságok halmozódása, amely a lakóhely szerinti tagállam javára szóló elsőbbség megfordulásához és az utóbbi rendelet 10. cikke (1) bekezdésének a) pontja alkalmazásával a német, gyermekek után járó családi pótlék teljes összegű kifizetéséhez vezetne (a Bizottság érvelése e vonatkozásban arra irányul, hogy mivel jelen ügyben az ellátások összege a foglalkoztatás szerinti tagállamban nulla, ezért a szociális támogatások a hivatkozott rendelkezés értelmében csak ezen összeg erejéig szünetelnek).

55. Következésképpen B. Bosmann kizárólag a holland jog szerinti szociális biztonsági rendszer szabályainak hatálya alatt áll.

20 – Lásd ehhez a fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott McMenamin-ügyben hozott ítélet 15. és 27. pontját.

21 – Lásd a fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott McMenamin-ügyben hozott ítélet 18., 24. és 25. pontját.

22 – Lásd a fenti 5. lábjegyzetben hivatkozott Dodl és Oberhollenzer ügyben hozott ítélet 60. pontját.

23 – Lásd a fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott Weide-ügyben hozott ítélet 33. pontját.

24 – A fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott Vogler-ügyben hozott végzés 19. pontja a példa arra az esetre, amikor egy önálló vállalkozó a lakóhelye szerinti tagállam jogszabályainak hatálya alatt áll, mert a tevékenységét részben ebben a tagállamban végzi.

3. A holland jog alkalmazhatósága – a hatáskör kérdése

56. Ezen túlmenően nekem úgy tűnik, hogy a jelen ügy helyes megértésének kulcsa valamely tagállam bizonyos ellátás nyújtására való hatásköre és a tényleges ellátásra való jogosultság közötti különbségtételben rejlik.

57. A hatáskör kérdése az 1408/71 rendelet tárgyi hatálya alá tartozik. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a rendelet egy helyen tartalmazza a koordinációs szabályozást, amely csupán azt határozza meg, hogy a különböző esetekre mely jogszabály(ok) alkalmazandó(k) [25]. Amint azt a Bíróság már több alkalommal kimondta, a rendelet szabályaira közvetlenül nem lehet valamely családi ellátásra való jogosultságot [26] alapítani.

58. Az ilyen családi ellátásokat ugyanis az alkalmazandó nemzeti jog alapján biztosítják [27]. A tagállamok feladata a szociális biztonsági rendszer tartalmát és különösképpen a szociális ellátásokra való jogosultság anyagi jogi feltételeit meghatározni [28].

59. Miután az 1408/71 rendelet alapján meghatározásra kerülnek, hogy a munkavállalóra mely tagállam jogszabályai alkalmazandóak (az alkalmazandó jog kérdése logikusan megelőzi az ellátásra való jogosultság kérdését), a munkavállaló szociális ellátásokra való jogosultsága ezen nemzeti jog rendelkezéseinek hatálya alá tartozik, amely rendelkezések természetszerűleg tagállamonként eltérőek lehetnek, mivel a szociális biztonsági rendszerek szabályait a közösségi jog nem harmonizálja, csupán koordinálja [29].

60. Természetesen az 1408/71 rendelet alapján meghatározott alkalmazandó jog meghatározásának eredménye lehet olyan helyzet, hogy a migráns munkavállaló egy bizonyos ellátásra nem jogosult, mert a jogosultsághoz szükséges feltételeket nem teljesíti. E vonatkozásban meg kell azonban említeni, hogy a hivatkozott rendeletnek általános szabályként nem azt kell biztosítania, hogy a munkavállalók, akikre alkalmazandó, valamely szociális ellátásban részesüljenek, hanem azt, hogy a hatálya alá tartozó személyek ne kerüljenek ki a szociális biztonság védelme alól azon az alapon, hogy „rájuk egyetlen tagállam nemzeti jogszabályai sem alkalmazandók” [30].

61. Ebből a szempontból az alapjogvitában vitatott helyzet vonatkozásában meg kell állapítani, hogy közelebbről megvizsgálva nincs negatív hatásköri összeütközés.

25 – E vonatkozásban lásd a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 52. pontját.

26 – Lásd például a C-266/95. sz. García-ügyben 1997. június 12-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-3279. o.) 29. pontját és a C-275/96. sz. Kuusijärvi-ügyben 1998. június 11-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-3419. o.) 29. pontját.

27 – Lásd a fenti 26. lábjegyzetben hivatkozott García-ügyben hozott ítélet 29. pontját.

28 – Lásd ehhez a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 53. pontját és a fenti 26. lábjegyzetben hivatkozott Kuusijärvi-ügyben hozott ítélet 29. pontját.

29 – Lásd a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 52. pontját.

30 – Lásd a fenti 26. lábjegyzetben hivatkozott Kuusijärvi-ügyben hozott ítélet 28. pontját.

62. Más szóval az 1408/71 rendelet 13. és 73. cikkével összhangban a jelen ügyben a holland jogszabályok (a foglalkoztatás szerinti tagállam jogszabályai) alkalmazhatóságát nem tagadták meg, és annak alkalmazhatóságát lakóhelyre vonatkozó feltételtől sem tették függővé.

63. Ezért nyilvánvaló, a problémát nem az jelenti, hogy nincsenek alkalmazható jogszabályok, és nem is az, hogy több tagállam jogszabályai egyidejűleg jogszerűen alkalmazhatónak tekinthetők.

64. A probléma lényege sokkal inkább anyagi jogi jellegű, azaz az anyagi jogi igény kérdése, mivel B. Bosmann a foglalkoztatásának helye szerinti tagállamban nem jogosult a gyermekek után járó családi pótlékra, mert a holland jog szerint a jogosultság feltételeinek valamelyike nem teljesül (nevezetesen a gyermek kora szerinti előfeltétel), amelynek vonatkozásában a német jogszabályi előírások kedvezőbbek lennének, mivel aszerint a gyermekek 18 éves kora után is jár a gyermekek után családi pótlék.

65. Amint az előzőekben kifejtett megfontolásokból következik: alapvetően nem olyan helyzetről van szó, amely az 1408/71 rendelet által előírt kollíziós szabályok rendszerével [31] ellentétes vagy azok gyakorlati érvényesülését akadályozza. Az 1408/71 rendelet koordinációs szabályozása az alkalmazandó jogot különösen nem azon elv alapján határozza meg, hogy azok a személyek, akik kettő vagy több tagállamban folytatnak kereső tevékenységet vagy kettő vagy több tagállam területén is rendelkeznek lakóhellyel, a számukra kedvezőbb jogszabályi előírások hatálya alá tartozzanak [32].

66. Ebből következik, hogy a lakóhely szerinti tagállam gyermekek után járó családi pótlékra való igényt elutasító határozata olyan esetben, mint a jelenleg vitás ügy, összhangban van mind az 1408/71, mind az 574/72 rendelettel. Annak konkrét vizsgálata van még hátra, hogy ez a döntés ellentétes-e az EK 39. cikkel és az egyenlő bánásmód elvével, ahogy azt B. Bosmann állítja.

4. A szabad mozgás és a hátrányos megkülönböztetés tilalma

67. Ahogy azt a jelen ügyben különösen a spanyol kormány előadta, egy olyan személy, mint B. Bosmann, aki a munkavállalók szabad mozgásához való jogával élt, és a lakóhelyétől eltérő tagállamban folytatott kereső tevékenységet, az EK 39. cikk hatálya alá tartozik [33].

31 – Lásd például a fenti 7. lábjegyzetben hivatkozott Ten Holder-ügyben hozott ítélet 21. pontját.

32 – E vonatkozásban lásd a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 51. pontját.

33 – Lásd többek között a fenti 9. lábjegyzetben hivatkozott Öberg-ügyben hozott ítélet 11. pontját.

68. Az EK 39. cikk – amelyet a szociális biztonság területén a migráns munkavállalók vonatkozásában az 1408/71 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése hajt végre – tiltja a szociális biztonsági rendszerek kedvezményezettjeinek az állampolgárság alapján történő nyilvánvaló megkülönböztetését, úgy mint a megkülönböztetés mindennemű rejtett formáját, amelyek más megkülönböztető feltételek alkalmazása folytán ténylegesen ugyanarra az eredményre vezetnek [34].

69. Másodsorban az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Szerződésnek valamennyi, a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezésének célja, hogy a Közösség tagállamainak állampolgárai számára megkönnyítse bármilyen szakmai tevékenység gyakorlását a Közösség egész területén, és azokkal ellentétes minden olyan intézkedés, amely a Közösség tagállamainak állampolgárait hátrányosan érintheti, amikor egy másik tagállam területén kívánnak gazdasági tevékenységet gyakorolni [35].

70. E vonatkozásban figyelemmel kell lenni arra, hogy az 1408/71 rendelet második és negyedik preambulumbekezdése szerinti célja biztosítani mind a munkavállalók, mind az önálló vállalkozók szabad mozgását az Európai Közösségen belül a szociális biztonság területén alkotott nemzeti jogszabályok sajátosságainak tiszteletben tartásával. Amint az ötödik, a hatodik és a tizedik preambulumbekezdésből következik, a rendelet e célból megállapítja a munkavállalók és az önálló vállalkozók számára az egyenlő bánásmód elvét az egyes tagállamok nemzeti jogszabályai szerint, és annak lehető legjobb biztosítását célozza, hogy valamely tagállam területén foglalkoztatott valamennyi munkavállaló és önálló vállalkozó egyenlő bánásmódban részesüljön, illetve hogy a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló munkavállalókat ne érje hátrány [36].

71. Amint azt már fentebb megállapítottam az 1408/71 rendelet a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának megkönnyítéséhez és az egyenlő bánásmód biztosításához – ahogy az EK 42. cikk előírja – a koordinációs szabályozásán keresztül járul hozzá [37]. Ezáltal a tagállamok szociális biztonsági rendszerei közötti anyagi és eljárásjogi különbségeket, valamint a tagállamokban foglalkoztatottak jogosultságai közötti különbségeket a Szerződés nem érinti [38].

72. Ennek megfelelően a Bíróság többször megállapította, hogy a Szerződés nem biztosítja a munkavállalónak, hogy a tevékenységének egynél több tagállamba való kiterjesztése vagy tevékenységének egy másik tagállamba történő áthelyezése szociális

34 – Lásd többek között a C-124/99. sz. Borawitz-ügyben 2000. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-7293. o.) 24. pontját és a C-332/05. sz. Celozzi-ügyben 2007. január 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-563. o.) 23. pontját.

35 – Lásd többek között a C-318/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-6957. o.) 114. pontját, valamint a fenti 9. lábjegyzetben hivatkozott Öberg-ügyben hozott ítélet 14. pontját és a fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott Bosman-ügyben hozott ítélet 94. pontját.

36 – Lásd többek között a C-493/04. sz. Piatkowski-ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2369. o.) 19. pontját és az abban hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

37 – Lásd a C-68/99. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1865. o.) 22. és 23. pontját.

38 – Lásd például a 41/84. sz. Pinna-ügyben 1986. január 15-én hozott ítélet (EBHT 1986., 1. o.) 20. pontját.

biztonsági szempontból semleges legyen. A tagállamok szociális biztonsági rendszerei közötti különbségek tekintetében egy ilyen kiterjesztés vagy áthelyezés a szociális védelem szempontjából a munkavállalóra nézve adott esetben előnyös vagy hátrányos is lehet [39].

73. Mivel nem került sor a jogszabályok harmonizációjára a szociális biztonság területén, a szabad mozgás jogára vonatkozó szerződési rendelkezések nem zárnak ki bizonyos, a szabad mozgást érintő korlátozásokat, azaz a tagállamok szociális biztonsági rendszereinek fennmaradt eltéréseiből adódó korlátozásokat, amelyek elkerülhetetlenek a csupán a szabályozás koordinációját célzó rendszerben [40].

74. Azonos megfontolások érvényesek a személyekkel való bánásmód terén fennálló különbségek kapcsán is, amelyek az egyes tagállamok jogszabályainak elfogadható különbözőségein alapszanak, és ezért nem tekinthetőek az egyenlő bánásmód elve megsértésének [41].

75. Ennek fényében először is meg kell állapítani, hogy B. Bosmann esetében a munkavállalás Hollandiában ténylegesen hátrányos volt, mivel az 1408/71 rendeletben előírt, a foglalkoztatás szerinti tagállam elve alapján a holland jogi előírások alkalmazásához vezetett, amelyek szerint az ügyben érintett korú gyermekek után nem jár családi pótlék, míg ellenben a német, gyermekek után járó családi pótlékra jogosult lett volna, ha Németországban foglalkoztatnák.

76. Véleményem szerint mindazonáltal ez a hátrány a német és a holland szociális biztonsági rendszereknek a gyermekek után járó családi pótlék területén fennálló anyagi jogi különbözőségeire vezethető vissza, amely különösen a gyermekek korát mint jogosultsági feltételt érinti. Következésképpen önmagában ez alapján nem állapítható meg a Szerződésben biztosított szabad mozgáshoz való jog sérelme.

77. Ami B. Bosmann és a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett hátrányos megkülönböztetést másodsorban érinti, ugyancsak bizonyos, hogy az 1408/71 rendelettel érintett koordinációs szabályozás nem biztosít mindenkire kiterjedő egyenlő bánásmódot, és ezt egyebekben *nem is biztosíthatja*. Ahogy Sharpston főtanácsnok a C-212/06. sz. ügyre vonatkozó indítványában kifejtette: amény-

39 – E vonatkozásban lásd a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Piatkowski-ügyben hozott ítélet 34. pontját, valamint a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 51. pontját.

40 – Az ítélkezési gyakorlat fényében ez az állítás csak annyiban látszik érvényesnek, amennyiben az EK 42. cikk szerinti közösségi jogi szabályozás alapján nem szabad eltéréseket bevezetni, amelyek a nemzeti jogszabályi előírások harmonizációjának hiányában már meglévőkhöz társulnának. Lásd egyebek mellett a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott Pinna-ítélet 20. és 21. pontját.

41 – A Bíróságnak a közvetett adóztatással kapcsolatos hasonló indokolásához lásd a C-427/05. sz., Porto Antico di Genova ügyben 2007. október 25-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-9303. o.) 20. pontját.

nyiben a hivatkozott rendelet 13. cikkének (2) bekezdése a) pontjában megállapított általános szabály szerint az alkalmazandó jog a *lex loci laboris*, az a tagállam, amelyben az egyenlő bánásmódot biztosítani kell, alapesetben a foglalkoztatás szerinti tagállam [42].

78. Ha a hivatkozott szabályt a jelen ügyre alkalmazzuk, akkor egy migráns munkavállaló minden, a foglalkoztatás szerinti tagállam területén dolgozó munkavállalóval egyenlő bánásmódban kell részesüljön.

79. A jelen ügyben ez nyilvánavalóan így is van, mivel a holland jogszabályok szerint általánosságban nem jár a kérdéses korú gyermekek után családi pótlék, tehát B. Bosmann ugyanolyan bánásmódban részesül, mint azok a személyek, akik Hollandiában vállalnak munkát és ott laknak.

80. B. Bosmann nem állíthatja, hogy az ő helyzetében lévő személy, aki valamely tagállamban lakik, és egy másik tagállamban csupán munkát vállal, azon személyekkel szemben, akik a lakóhelyük szerinti tagállamban folytatnak kereső tevékenységet, illetőleg akiknek a házastársa dolgozik a lakóhely szerinti tagállamban, hátrányos megkülönböztetésben részesül. Álláspontom szerint a fenti koordinációs rendszerben, amelyben a *lex loci laboris* és a foglalkoztatás feltétele érvényesül, az ezen érvelésben összehasonított helyzetek objektív módon különbözőek [43], így ennek megfelelően a lakóhely szerinti tagállam jogának alkalmazása, és ezáltal a gyermekek után járó családi pótlékra e tagállamban való jogosultság szempontjából eltérő eredményekhez vezethetnek.

81. Következésképpen az 1408/71 rendelet 13. cikkének alkalmazása és különösen az abban megfogalmazott elvek (a *lex loci laboris,* valamint az egyetlen tagállam jogszabályainak alkalmazhatósága) következménye, hogy ha egy munkavállaló olyan esetben, mint amely az alapjogvita tárgya, nem jogosult a gyermekek után járó családi pótlékra a lakóhelye szerinti tagállamban, és a gyermekek kora alapján nem kap családi pótlékot a foglalkoztatás szerinti tagállamban sem, összeegyeztethető a szabad mozgás jogával és az egyenlő bánásmód elvével.

82. Mindezek után bizonyos, hogy az 1408/71 és az 574/72 rendelet alapján, figyelemmel a szabad mozgás jogára és az egyenlő bánásmód elvére, egy olyan helyzetben lévő személy, mint amely az alapjogvita tárgyát képezi, nem jogosult a lakóhelye szerinti tagállam jogszabályainak alkalmazására, amelyek szerint neki az ott előírt, gyermekek után járó családi pótlék járna.

42 – A folyamatban lévő C-212/06. sz., Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány 77. pontja.

43 – A diszkrimináció tilalmának elve szerint nem szabad az összehasonlítható tényállásokat eltérő módon és a különböző tényállásokat azonos módon elbírálni. E vonatkozásban lásd a C-354/95. sz., National Farmers' Union és társai ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4559. o.) 61. pontját és a C-148/02. sz. Garcia Avello-ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11613. o.) 31. pontját.

5. Annak jelentősége, hogy a munkavállaló minden nap visszatér-e a lakóhelyére

83. A negyedik kérdés kapcsán elégséges annak megállapítása – ahogy a német kormány is előadta –, hogy az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontja a foglalkoztatás szerinti tagállam jogszabályainak alkalmazását írja elő abban az esetben, ha egy személy valamely tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, és egy másik tagállam területén foglalkoztatják. A *lex loci laboris* elve ezért függetlenül attól érvényesül, hogy az érintett foglalkoztatott minden munkanap után hazatér-e a lakóhelyére; ez sokkal inkább egy esetleges körülmény, amelynek a jelen jogvitában nincs jogi jelentősége.

V – Végkövetkeztetések

84. A fenti indokok alapján azt javaslom, hogy a Finanzgericht Köln (Pénzügyi Bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a Bíróság a következő választ adja:

„Az Európai Parlament és a Tanács 2005. április 13-i 647/2005/EK rendeletével módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet, valamint az Európai Parlament és a Tanács 647/2005/EK rendeletével módosított 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet alapján, figyelemmel a szabad mozgás jogára és az egyenlő bánásmód elvére, egy személy, aki olyan helyzetben van, mint amelyet az alapügyben eljáró bíróság vizsgál, nem jogosult a lakóhelye szerinti tagállam jogszabályainak alkalmazására abból a célból, hogy annak alapján a gyermekek után járó családi pótlékban részesüljön, függetlenül attól, hogy minden munkanap után visszatér-e a lakóhelyére.”